

Opetusministerio

Undervisningsministeriet

Tekijänoikeuskorvausten tulovaihtelujen tasaaminen verotuksessa

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009: 18

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar

Tekijänoikeuskorvausten tulovaihtelujen tasaaminen verotuksessa

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:18

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto / *Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen*

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

ISBN 978-952-485-721-5 (PDF)

ISSN 1797-951X (PDF)

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:18

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
9.6.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Tekijänoikeuskorvausten tulovaihtelujen tasaamista verotuksessa selvittävä työryhmä Puheenjohtaja: Rauno Anttila Sihteerit: Mikko Huuskonen ja Tuula Lybeck	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
	Toimeksiantaja Opetusministeriö	
	Toimielimen asettamispvm 30.11.2007	Dnro 123/040/2007
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Tekijänoikeuskorvausten tulovaihtelujen tasaaminen verotuksessa (Utjämning av inkomstvariationer på grund av ersättningar för upphovsrätt i beskattningen)		
Julkaisun osat Muistio		
Tiivistelmä <p>Tekijänoikeustulo voi olla joko pääomatuloa tai ansiotuloa. Tuloverolaissa säädetään mahdollisuudesta tekijänoikeustulon jaksottamiseen. Työryhmän tekemän selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että tekijänoikeuskorvauksen muodossa maksetun tulon jaksottaminen muodostuu ongelmaksi varsin harvalukuiselle henkilökoukolle. Tässä ryhmässä suorien tekijänoikeuskorvausten määrä on noin yhden promillen luokkaa verrattuna kansantaloudessa maksettavaan palkkasummaan.</p> <p>Työryhmä katsoo, että tekijänoikeustulojen kansantaloudellisen marginaalisuuden vuoksi jaksotusongelman ratkaisemiseksi ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä uusiin erillisiin lainsäädäntömuutoksiin, vaan ongelmiin on lähtökohtaisesti etsittävä muita ratkaisuja.</p> <p>Työryhmän näkemyksen mukaan lainsäädännöllisiä toimenpiteitä vastaaviin tavoitteisiin voitaisiin päästä, jos tekijänoikeusjärjestöt omaksuisivat säännöissään käytännön maksaa tekijänoikeustuloa myös yhteisömuotoisille oikeudenhaltijoille. Muutos edellyttäisi alan järjestöjen sääntöjen kehittämismahdollisuuksien selvittämistä.</p> <p>Työryhmä katsoo, että myös luovilla aloilla tulisi lainsäädännön puitteissa olla normaalit mahdollisuudet käyttää yhteisömuotoa, mukaan lukien yhdenmiehenyhtiöt. Niin ikään luovilla aloilla olisi syytä nykyistä enemmän ottaa huomioon myös ammatinharjoittajana toimimisen mahdollisuudet.</p> <p>Työryhmän näkemyksen mukaan tekijänoikeusjärjestöt ja verohallinto voisivat yhdessä pohtia, olisiko verohallinnon ohjeistukseen mahdollista luoda kriteeristö, joka selventäisi ja mahdollistaisi tulontasauksen käyttöönoton lain edellytysten mukaisesti. Verohallinnon ohjeistukset tekijänoikeustulon jaksottamisesta ja tekijänoikeusalalla toimivien yritysten verotuksesta voitaisiin tällöin päivittää ajantasalle.</p> <p>Työryhmä katsoo, että tiedottamista nykyisistä tulontasauksen mahdollisuuksista luoville aloille olisi syytä lisätä.</p> <p>Työryhmä näkee merkittävän tarpeen kehittää alan tilastointia ja saatavilla olevan taloudellisen tiedon määrää ja laatua tekijänoikeustalouden hahmottamiseksi.</p>		
Avainsanat tekijänoikeuskorvaus, verotus, jaksottaminen, tulontasaus		
Muut tiedot		
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:18	ISSN 1797-951X	ISBN 978-952-485-721-5 (PDF)
Kokonaissivumäärä 15	Kieli suomi	Hinta -
Jakaia -	Luottamuksellisuus julkinen	
Kustantaja Opetusministeriö		

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
9.6.2009

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgrupp: Utjämning av inkomstvariationer på grund av ersättningar för upphovsrätt i beskattningen Ordförande: Rauno Anttila Sekreterare: Mikko Huuskonen och Tuula Lybeck		Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
		Datum för tillsättande av 30.11.2007	Dnro 123/040/2007
Publikation (även den finska titeln) Utjämning av inkomstvariationer på grund av ersättningar för upphovsrätt i beskattningen (Tekijänoikeuskorvausten tulovaihtelujen tasaaminen verotuksessa)			
Publikationens delar Promemoria			
Sammandrag <p>Inkomster för upphovsrätt kan antingen vara kapitalinkomster eller förvärsinkomster. I inkomstskattelagen anges möjligheten att periodisera inkomsterna för upphovsrätt. Enligt den utredning som arbetsgruppen gjort förefaller periodiseringen av inkomster som betalas i form av ersättning för upphovsrätt bli ett problem för en viss fåtalig persongrupp. Den direkta ersättningen för upphovsrätt i den här gruppen är i beloppsklassen ca en promille jämfört med lönesumman i nationalekonomin.</p> <p>Arbetsgruppen anser att inkomsterna för upphovsrätt nationalekonomiskt är så marginella att det inte är ändamålsenligt att med periodisering göra nya separata ändringar i lagstiftningen för att lösa problemet, utan förespråkar i stället andra lösningar för det.</p> <p>Enligt arbetsgruppens syn på saken kan sådana lösningar nås som motsvarar lagstiftningsåtgärder, om upphovsrättsorganisationerna i sina stadgar går in för praktiken att betala inkomster för upphovsrätt också till rättsinnehavare som är samfund. För en ändring krävs att branschorganisationerna utreder möjligheterna att ändra stadgarna.</p> <p>Arbetsgruppen anser att också skapande branscher ska ha normala möjligheter att inom ramen för lagstiftningen vara samfund, inklusive enpersonsbolag. De skapande branscherna har också skäl att mer än hittills beakta att det finns möjligheter att verka som yrkesutövare.</p> <p>Enligt arbetsgruppens syn på saken kan upphovsrättsorganisationerna och skatteförvaltningen tillsammans fundera över huruvida det i skatteförvaltningens anvisningar kan skapas kriterier som förtydligar och möjliggör en inkomstutjämning i lagens anda. Skatteförvaltningens anvisningar för periodisering av inkomsterna för upphovsrätt och för beskattning av företag i upphovsrättsbranschen kan på så vis uppdateras.</p> <p>Arbetsgruppen anser att det finns skäl att bättre underrätta de skapande branscherna om nuvarande möjligheter till inkomstutjämning.</p> <p>Arbetsgruppen märker att det finns ett stort behov att utveckla statistikföringen inom branschen och tillgången till och kvaliteten hos den ekonomiska informationen så att ekonomin för upphovsrätt synliggörs.</p>			
Nyckelord			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:18		ISSN 1797-951X	ISBN 978-952-485-721-5 (PDF)
Sidoantal 15	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisningsministeriet	

Sisältö

	<u>Opetusministeriölle</u>	<u>6</u>
1	<u>Tekijänoikeustulon määrittely</u>	<u>7</u>
2	<u>Tekijänoikeustulon jaksotusongelma</u>	<u>8</u>
3	<u>Tulontasaus</u>	<u>9</u>
4	<u>Tekijänoikeustulon määrä</u>	<u>10</u>
	4.1 Teosto ry	10
	4.2 Suomen Kirjailijaliitto ry	11
	4.3 Gramex ry	11
	4.4 Kopiosto ry	11
	4.5 Kuvataiteilijat, valokuvaajat, teatterit, ooppera, vakavan musiikin orkesterit, freelancer -toimittajat	11
	4.6 Vertailua verottajan tietoihin	12
	4.7 Johtopäätöksiä	12
5	<u>Tekijänoikeustulo Ruotsissa</u>	<u>13</u>
6	<u>Työryhmän ehdotukset</u>	<u>14</u>
	6.1 Jaksotusongelman laajuuden marginaalisuus	14
	6.2 Tekijänoikeusjärjestöjen sääntöjen kehittämismahdollisuuksien selvittäminen	14
	6.3 Mahdollisuudet toimia yhdenmiehenyhtiössä tai ammatinharjoittajana	15
	6.4 Jaksottamiseen liittyvän verottajan tulkintaohjeistuksen läpikäynti	15
	6.5 Tiedottamisen parantaminen	15
	6.6 Tilastollisen tiedonkeruun tehostaminen	15

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 30.11.2007 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman kirjausten mukaisesti tehdä tarpeelliset ehdotukset, joilla tekijänoikeuskorvausten tulovaihteluja verotuksessa pystytään tasaamaan.

Työryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui johtaja Rauno Anttilan opetusministeriöstä ja jäseniksi hallitusneuvos Tuula Lybeckin opetusministeriöstä ja hallitussihteeri, sittemmin neuvotteleva virkamies Mikko Huuskosen opetusministeriöstä, sittemmin työ - ja elinkeinoministeriöstä, ja ylitarkastaja, sittemmin hallitusneuvos Panu Pykösen valtiovarainministeriöstä ja ylitarkastaja Merja Hartikka-Simulan Verohallituksesta. Jäseneksi nimetty hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä on ollut estynyt osallistumasta työryhmän työskentelyyn.

Työryhmän sihteereinä toimivat hallitusneuvos Tuula Lybeck ja neuvotteleva virkamies Mikko Huuskonen.

Työryhmän työn määräaika oli 30.5.2008. Opetusministeriö on työryhmän esityksestä pidentänyt työryhmän työn määräaika 31.3.2009 saakka.

Työryhmä on pitänyt kahdeksan kokousta. Puheenjohtaja ja sihteeristö ovat käyneet keskustelut Teosto ry:n, Gramex ry:n, Solo ry:n ja Suomen Kirjailijaliitto ry:n edustajien kanssa.

Saatuaan tehtävänsä suoritettua työryhmä luovuttaa kunnioittaen muistionsa opetusministeriölle.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 2009

Rauno Anttila

Merja Hartikka-Simula

Mikko Huuskonen

Tuula Lybeck

Panu Pykönen

1 Tekijänoikeustulon määrittely

Tekijänoikeustulo voi olla joko pääomatuloa tai ansiotuloa. Tuloverolain (1535/1992) 52 §:n mukaan verovelvollisen saama korvaus patentista, tekijänoikeudesta tai muusta niihin verrattavasta oikeudesta on veronalaista pääomatuloa, jos oikeus on saatu perintönä taikka testamentilla taikka hankittu vastiketta vastaan ja muutoin ansiotuloa.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman määritelmässä puhutaan ”tekijänoikeuksien verotuksesta”. Periaatteessa kyse on siis tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:ssä määritellyn teoksen käyttöoikeuden luovutuksesta saatavasta tulosta.

Tekijänoikeuden hyödyntämisestä saatavana tulona voidaan siis pitää korvauksia tekijänoikeudella suojatun teoksen käytöstä. Tällaisia korvauksia voidaan maksaa kahdenvälisen sopimuksen perusteella tai esimerkiksi kollektiivisen tekijänoikeusjärjestön välityksellä.

Eräin osin tulkinta aiheuttaa täsmentämistarpeita. Tekijänoikeuslain määritelmän nojalla esittävän taiteilijan saama tulo ei muodollisesti ole tekijänoikeustuloa vaan tekijänoikeuden lähioikeuden luovutuksesta saatavaa tuloa. Työryhmä on kuitenkin lähtenyt siitä, että sen hallitusohjelmaan perustuvalla toimeksiannolla ei ole tarkoitettu rajata käsittelyn ulkopuolelle esiintymiskorvauksia tai esiintyvien taiteilijoiden äänitteiden käytöstä saamia korvauksia. Johtopäätöstä puoltaa sekin, että verotukseen liittyvä jaksotusongelma on koettu merkittävänä myös tällä alueella.

Muodollisesti ottaen määritelmän piiriin voivat kuulua myös korvaukset tietokoneohjelman, luettelon tai tietokannan käyttöoikeuden luovutuksesta, valokuva-oikeus samoin kuin freelancer –toimittajan saama korvaus. Työryhmällä ei kuitenkaan ole tietoa että näillä alueilla, kuten esimerkiksi tietokoneohjelmoinnin alalla, olisi esiintynyt erityisiä ongelmia jaksotuksen suhteen. Tästä syystä työryhmä on päättänyt rajoittaa tarkastelun lähinnä taiteellisten alojen tekijänoikeuskorvauksiin.

2 Tekijänoikeustulon jaksotusongelma

Tekijänoikeustulon jaksotusongelma liittyy yleensä luovan työn tekijän äkilliseen, sattumanvaraiseen menestykseen esimerkiksi niin sanotun hittilevyn myötä, jolloin jonakin vuonna tulot voivat nousta erittäin korkeaksi vajoten seuraavina vuosina normaalille tasolleen. Tätä voi tapahtua aivan erityisesti uusille ja nouseville tähdille, mutta myös pitkän uran tehneiden viihdetäiteilijöiden tuloissa voi esiintyä suuria vaihteluita vuositasolla.

Ongelma on jossain määrin verrannollinen urheilutuloon, jonka jaksotus ja rahastointi on mahdollistettu laajemmin kuin muilla aloilla (tuloverolaki 116 a-c §,). Urheilun osalta on uran päättymisellä kuitenkin selvemmin yhteys urheilijan ikään kuin taiteellisella alalla, joissa menestys voi kohdata eri-ikäisiä taiteilijoita uran eri vaiheissa. Urheilu-ura on yleensä lyhytkestoinen päättyen usein nopeasti ikääntymisen myötä, jolloin on olemassa intressi jaksottaa tuloja myös urheilu-uran jälkeiseen aikaan.

3 Tulontasaus

Verottaja ei automaattisesti tee tulontasausta verovelvollisen puolesta. Tulontasausta on vaadittava ennen verotuksen päättymistä. Verotus päättyy, kun verovuoden verotus vahvistetaan viimeistään verovuotta seuraavan vuoden lokakuun loppuun mennessä. Tulontasauksen edellytyksistä säädetään tuloverolain 128 §:ssä seuraavasti:

Jos luonnollinen henkilö tai kuolinpesä on verovuonna saanut vähintään 2 500 euron suuruisen ansiotulon, joka on kertynyt etu- tai jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta ja joka on vähintään neljäsosa hänen verovuonna saamansa puhtaan ansiotulon yhteismäärästä, on tällaista kertatuloa verotettaessa verovelvollisen ennen verotuksen päättymistä esittämästä vaatimuksesta toimitettava tulontasaus.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä ansiotulona voidaan pitää muun muassa:

- 1 aikaisemmilta vuosilta saatua palkkaa tai verovuodelta ja sitä edeltäneeltä vuodelta saatua eläkettä;
- 2 verovelvollisen työstä erotessaan saamaa kertakorvausta;
- 3 liikettä luovutettaessa saatua tuloa;
- 4 tuloja tekijänoikeudesta tai patentista, ellei kyseessä ole 52 §:ssä tarkoitettu pääomatulo.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä ansiotulona voidaan pitää myös taiteilijan valmistaman yhden tai useamman taideteoksen kalenterivuoden aikana tapahtuneesta yhdestä tai useammasta myynnistä saamien tulojen yhteismäärää.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu kertatulo sisältyy elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulokseen, katsotaan tulontasauksen kohteena olevaksi kertatuloksi yhtä suuri suhteellinen osuus kertatulon kokonaismäärästä kuin ansiotulon osuus on verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloksesta.

On huomionarvoista, että kyseisessä pykälässä on nimenomaisesti mainittu tekijänoikeustulo siinä tapauksessa, että kyse on ansiotulosta. Voidaan sanoa, että verolainsäädännössä on siten huomioitu mahdollisuus myös tekijänoikeustulon tasaukseen.

4 Tekijänoikeustulon määrä

Tekijänoikeustulosta on saatavilla erilaista tietoa, mutta tietoa ei ole saatavissa yhdestä lähteestä. Työryhmä on selvittänyt tekijänoikeustulon määriä tekijänoikeusjärjestöiltä ja verottajalta tehtävänsä edellyttämässä laajuudessa lähinnä ongelman suuruusluokan hahmottamiseksi. Kyseessä ei ole tyhjentävä selvitys tekijänoikeustaloudesta vaan lähinnä sen tekijänoikeustulon kartoittamisesta, jossa voi esiintyä työryhmän toimeksiannossa mainittu jaksotusongelma.

Selvitys on keskittynyt tuloon, joka maksetaan tekijänoikeustulon nimikkeellä. Luovasta työstä saatava palkkatulo, joka voi olla myös korvausta tekijänoikeuden luovutuksesta, ei kuulu tämän määritelmän piiriin. Jaksotusongelmia näiden osalta ei kuitenkaan voine esiintyä muuten kuin harvinaisissa bonuspalkkaustilanteissa.

4.1 Teosto ry

Teoston vuoden 2007 vuosikertomuksesta ilmenevät seuraavat tiedot:

Teosto tilitti oikeudenomistajilleen tekijänoikeuskorvauksia yhteensä 35.1 miljoonaa euroa vuonna 2007. Näistä on tilitetty henkilökohtaisina tilityksinä kotimaisille säveltäjille, sanoittajille, sovittajille ja musiikin kustantajille 47 prosenttia eli 16.9 miljoonaa euroa. Ulkomaisille oikeudenhaltijoille tilitettiin 18.8 miljoonaa euroa, jotka Teosto tilitti etupäässä sisarjärjestöilleen.

Esitys- ja tallennuskorvausten kotimaisia saajia oli yhteensä 8552 ja kotimaisten oikeudenomistajien yhteismäärä lähes 19000.

Tulojen jakauma:	< 1 000 €	6 289
	1 000 €–5 000 €	1 511
	5 000 €–20 000 €	544
	> 20 000 €–	

Luvuissa on mukana kuolinpesät, joiden osuus vaihtelee 10–20 prosentin segmenteittäin. Näiden saama tekijänoikeustulo on pääomatuloa.

4.2 Suomen Kirjailijaliitto ry

Suomen Kirjailijaliitosta saatu epävirallinen arvio kirjailijoiden tekijänoikeuskorvausten vuosittaisesta kokonaissummasta on noin 15 miljoonaa euroa.

Kirjailijoiden taloudellista asemaa on tutkittu selvityksessä vuodelta 2005. Vastaajia oli 249. Tutkimuksen mukaan kirjailijoista vain 9 prosenttia ylsi tekijänpalkkioillaan, julkaisupalkkioillaan, esityskorvauksillaan ym. tulotasoon, joka ylitti 16800 euroa ja ainoastaan 18 prosenttia ansiotasoon, joka ylitti 8400 euroa. Yli 25200 euroa ansainneita oli kuusi henkilöä.

4.3 Gramex ry

Esiintyvien taiteilijoiden äänitteiden käytöstä saama korvaus Gramexilta oli 2006 5.4 miljoonaa euroa.

Jakauma:

0–2 500 €	20 033
2 500–15 000 €	465
yli 15 000 €	34

Solo ry:n arvion mukaan ohjelmatoimistojen liikevaihto on noin 130 miljoonaa euroa. Tästä esiintymiskorvausten osuus on Solosta saadun epävirallisen arvion mukaan noin 100 miljoonaa euroa, joista kuitenkin työsuhteesta saatua palkkatuloa on arvion mukaan noin 80 miljoonaa euroa. Tällöin varsinaisten tekijänoikeudellisten lähioikeusluontoisten esiintymiskorvausten osuus olisi Solo ry:n esittämän arvion mukaan noin 20 miljoonaa euroa.

4.4 Kopiosto ry

Kopioston vuoden 2007 vuosikertomuksessa ilmoitetaan korvaustuotoiksi 24.1 miljoonaa euroa (vuosikertomuksen s. 27 kaaviokuva). Näistä suurin osa tuloutetaan eteenpäin erilaisille järjestöille. Henkilökohtaisesti tilitettäviksi tuloiksi on ilmoitettu 1.6 miljoonaa euroa ja hyvitysmaksukertymän henkilökohtaisesti tilitettävän tulon osuudeksi 2.1 miljoonaa euroa, yhteensä siis 3.7 miljoonaa euroa.

Kopioston tilittämistä korvauksista suurin osa kohdistuu järjestöille ja kustantajille (14 miljoonaa euroa). Huomattava osa kohdistuu myös suoraan tekijöiden yhteisiin taroituksiin (AVEK 2.1 miljoonaa euroa).

4.5 Kuvataiteilijat, valokuvaajat, teatterit, ooppera, vakavan musiikin orkesterit, freelancer -toimittajat

Näitä osa-alueita ei ole tutkittu tässä vaiheessa tarkemmin sillä oletuksella, että kysymys jakotuksesta ei varsinaisesti ole ongelma näillä alueilla. Karkea arvio näillä aloilla maksettavien tekijänoikeuskorvausten suuruusluokista viittaa kuitenkin varsin pieniin alakohtaisiin korvaussummiin osan yllämainitusta toiminnasta tapahtuessa myös esimerkiksi työsuhteessa, josta korvaus maksetaan palkkana.

4.6 Vertailua verottajan tietoihin

Yllä olevat eri lähteistä peräisin olevat summat yhteen laskien (ilman arviota kohdasta 4.5) päädytään tekijänoikeuskorvausten osalta suuruusluokkaan 61 miljoonaa euroa. (Teosto 16.9, Suomen Kirjailijaliitto 15, Gramex 5.4, Solo 20, Kopiosto 3.7 miljoonaa euroa). Yhteenlaskussa on mukana eri vuosilta kertynyttä tuloa, jolloin kyse ei ole tarkasta summasta tiettyä vuonna, vaan nimenomaan tekijänoikeustulon suuruusluokka-arviosta.

Verottajan tietojen mukaan vuonna 2006 tuli 64 299 ilmoitusta käyttöoikeuskorvauksista ansiotulona. Euromäärä oli 94.4 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 ilmoituksia tuli 63 776 kappaletta ja kokonaismäärä oli 95.4 miljoonaa euroa. Lukuun sisältyy myös muita käyttöoikeuskorvauksia kuin tekijänoikeudellista tai lähioikeuteen perustuvaa käyttökorvausta (esim. korvaus patentista), mikä selittää ainakin osittain erotuksen tekijänoikeusjärjestöiltä saatuihin summiin. Tulon saajien kokonaismäärä on pienempi kuin ilmoitusten määrä, sillä on selvää että monet saavat tekijänoikeuskorvausta useammalta maksajalta.

4.7 Johtopäätöksiä

Verottajalta saadun informaation perusteella sellaisia henkilöitä, joilla oli verotettavaa käyttöoikeuskorvausta vuonna 2008 yli 25 000 euroa vuodessa, oli 665 henkilöä. Lukuun sisältyvät tekijänoikeuskorvauksia saaneiden ohella muun muassa teollisoikeuksista tuloja saaneet.

Vuotuinen ansiotaso 25 000 euroa edustaa suuruusluokkaa, jolla ansiotulon veroprosentti jää pienemmäksi kuin pääomatulon veroprosentti, eli tämän luvun alle jäävien tulojen osalta jaksotusongelma on vähäinen. Näin ollen on verottajan ja tekijänoikeusjärjestöjen tietojen perusteella pääteltävissä, että sellaisia henkilöitä, joita tekijänoikeustulon jaksotusongelma voisi teoriassa koskea, on Suomessa korkeintaan noin 300-400 henkilöä. Kysymys tekijänoikeustulon jaksotuksesta on siten varsin suppeaan henkilöjoukkoon kohdistuva kysymys.

5 Tekijänoikeustulo Ruotsissa

Ruotsissa tekijänoikeustuloja voi jaksottaa. Tekijä voi rahastoida osan tekijänoikeustuloistaan haluamaansa pankkiin henkilökohtaiselle tekijäntilille. Tuloista on rahastoitava vähintään 10 000 kruunua vuodessa ja enintään 2/3 tekijänoikeustuloista. Tekijänoikeustulojen on ylitettävä vähintään 50 %:lla jommankumman kahden edeltävän vuoden tekijänoikeustulo. Rahastoitu tulo on tuloutettava kuuden vuoden kuluessa.

Ruotsissa on mahdollista siirtää tekijänoikeustulo omistamalleen yhtiölle tai mille muulle yhtiölle tahansa. Tämä siirtoilmoitus tehdään Ruotsin tekijänoikeustuloja hallinnoiville järjestöille erikseen omilla lomakkeilla. Tällöin tekijänoikeuskorvaus maksetaan yhtiölle. Tekijänoikeustulosta ei Ruotsissa suoriteta ennakonpidätystä, vaan korvaus maksetaan bruttona eli saaja huolehtii itse maksettavaksi tulevista veroistaan.

6 Työryhmän ehdotukset

6.1 Jaksotusongelman laajuuden marginaalisuus

Edellä muistiossa kuvattujen tietojen perusteella on kohtuullisen luotettavasti arvioitavissa tekijänoikeustulon verotuksen suuruusluokka sekä niiden henkilöiden lukumäärä, joita jaksotusongelma teoriassa voi koskettaa. Suorien tekijänoikeuskorvausten määrä on noin yhden promillen luokkaa verrattuna kansantaloudessa maksettavaan palkkasummaan (vuoden 2008 ennakkotieto 74 miljardia euroa).

Koska luovasta työstä maksettava korvaus on monilla aloilla (esimerkiksi mediassa) pääasiassa palkkatuloa, ei tekijänoikeustulon jaksottamiseen liittyvää ongelmaa kyseisillä aloilla juuri esiinny. Tämän vuoksi ja työryhmän tekemän selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että tekijänoikeuskorvauksen muodossa maksetun tulon jaksottaminen muodostuu ongelmaksi varsin harvalukuiselle henkilökunnalle. Työryhmä katsoo, että tekijänoikeustulojen kansantaloudellisen marginaalisuuden vuoksi jaksotusongelman ratkaisemiseksi ei ole taroituksenmukaista ryhtyä erillisiin uusiin lainsäädäntömuutoksiin, vaan ongelmiin on lähtökohtaisesti etsittävä muita ratkaisuja.

6.2 Tekijänoikeusjärjestöjen sääntöjen kehittämismahdollisuuksien selvittäminen

Työryhmän näkemyksen mukaan lainsäädännöllisiä toimenpiteitä vastaaviin tavoitteisiin voitaisiin päästä, jos tekijänoikeusjärjestöt omaksuisivat säännöissään käytännön maksaa tekijänoikeustuloa myös yhteisömuotoisille oikeudenhaltijoille. Muutos edellyttäisi alan järjestöjen sääntöjen kehittämismahdollisuuksien selvittämistä. Keskusteluissa on ilmennyt, että tällaista käytäntöä esiintyy eräissä muissa maissa, mm. Ruotsissa ja Tanskassa. Eräät suomalaiset oikeudenhaltijat ovat ilmoittaneetkin harkitsevansa siirtymistä Teoston ruotsalaisen sisarjärjestön Stim:in asiakkaiksi juuri tästä syystä.

Tekijänoikeustulon maksaminen yhteisömuotoisille oikeudenhaltijoille olisi omiaan edistämään tekijänoikeuden haltijan mahdollisuuksia tulojensa asianmukaiseen jaksottamiseen. Erityisesti siinä suhteellisen harvalukuisessa joukossa, jossa tekijänoikeustulot muodostuvat suuriksi, mahdollisuuksien parantaminen yritysmuotoisen toiminnan harjoittamiseen olisi tärkeää, jotta tekijät saisivat käyttöönsä normaalit, yhtiöiden hyödynnettävissä olevat tuloksentasausmahdollisuudet.

6.3 Mahdollisuudet toimia yhdenmiehenyhtiössä tai ammatinharjoittajana

Työryhmä katsoo, että myös luovilla aloilla tulisi lainsäädännön puitteissa olla normaalit mahdollisuudet käyttää yhteisömuotoa, mukaan lukien yhdenmiehenyhtiöt. Yleensä jakso- tusongelmakin esiintyy vasta, kun toiminta on luonteeltaan laajaa, jolloin verotuksessa käytetyt yleiset elinkeinotoiminnan tunnusmerkit voivat täyttyä. Yritystoiminnan tunnusmerkeinä on yleensä pidetty toiminnan laajamittaisuutta, jatkuvuutta, laajaan henkilökoukkoon suuntautuneisuutta ja yrittäjäriskin olemassaoloa.

Työryhmän mielestä luovilla aloilla olisi syytä nykyistä enemmän ottaa huomioon myös ammatinharjoittajana toimimisen mahdollisuudet. Tällöin olisi mahdollista mm. tietyn edellytyksin jakaa tekijänoikeuskorvaus ansiotuloon ja pääomatuloon.

6.4 Jaksottamiseen liittyvän verottajan tulkintaohjeistuksen läpikäynti

Edellä jaksossa 3 kuvatus mukaisesti tuloverolain 128 §:ssä säädetään nimenomaan mahdollisuudesta tekijänoikeustulon jaksottamiseen. Ongelmana lain käytännön soveltamisessa on havaittu mm. kertatulon määrittely sekä se, milloin tekijänoikeustulon on katsottava kertyneen kahdelta tai useammalta vuodelta. Käytännössä säännös on todettu vaikeasti tulkittavaksi.

Työryhmän näkemyksen mukaan tekijänoikeusjärjestöt ja verohallinto voisivat yhdessä pohtia, olisiko verohallinnon ohjeistukseen mahdollista luoda kriteeristö, joka selventäisi ja mahdollistaisi tulontasauksen käyttöönoton lain edellytysten mukaisesti. Verohallinnon ohjeistukset tekijänoikeustulon jaksottamisesta ja tekijänoikeusalalla toimivien yritysten verotuksesta voitaisiin tällöin päivittää ajan tasalle.

6.5 Tiedottamisen parantaminen

Työryhmä katsoo, että tiedottamista nykyisistä tulontasauksen mahdollisuuksista luoville aloille olisi syytä lisätä.

6.6 Tilastollisen tiedonkeruun tehostaminen

Tekijänoikeus on yhteiskunnallisesti merkittävä instituutio josta käydään runsaasti julkista keskustelua. Tähän nähden työryhmä näkee merkittävän tarpeen kehittää alan tilastointia ja saatavilla olevan taloudellisen tiedon määrää ja laatua tekijänoikeustalouden hahmottamiseksi.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-485-721-5 (PDF)

ISSN 1797-951X (PDF)